

Цикло-туристичка мрежа у Србији

Пројекат Цикло-туристичка мрежа Србије подржalo је
Министарство пртрговине, туризма
и телекомуникација Републике Србије

Београд, октобар 2014.

Србија Опште стање инфраструктуре и безбедности за бициклисте

Борба за здраву животну средину и одговорна еколошка политика одређени су као приоритетни задаци данашње генерације, имајући у виду негативне последице климатских промена и све алармантнију ситуацију у свету у тој области. На градским улицама код нас и широм света присутно је све више активних бициклиста, који ова захвално средство превоза не користе само у слободно време већ им често служки и као најбоља могућност да на време дођу до циља, до послла, школе, лекара, у посету, итд. Поред тога што је практична и најефтинија, вожња бициклом је веома здрава, а окретање педала до посла представља добар начин за почетак радног дана.

У Србији је активан велики број бициклистичких савеза, бициклистичких спротских клубова и удружења грађана која се на различите начине боре за унапређење бициклистичке инфраструктуре и безбедности бициклиста у саобраћају. Сваки већи град има барем један клуб или удружење. Заједничка идеја је учинити лакши, лепши, еколошки привлачнији превоз људи и чистију и здравију животну средину у градовима.

Кроз Србију пролазе три европска коридора у систему ЕуроВело:
ЕВ6 - ЕуроВело 6
ЕВ11 - ЕуроВело 11
ЕВ13 - ЕуроВело 13

Предлог мреже националних бициклистичких стаза је у изради, на основу утврђених ЕуроВелос коридора и планских документа Републике Србије и АП Војводине, који су дефинисали ову област на нову просторних планова. Предлог је да се стазе у националној мрежи подударају са европским трасама и да се додају коридори који нису заштитни у ЕуроВело систему. Националне трасе ће добити имена према рекама, дуж чијих долина воде или према областима кроз које пролазе.

Предлог за номенклатуру националних бициклистичких ruta:

- Рута 1 - Национална Дунавска ruta
- Рута 2 - Национална Тиска ruta
- Рута 3 - Национална Моравска ruta
- Рута 4 - Национална ruta Гајдине завесе
- Рута 5 - Национална Шумадијска ruta
- Рута 6 - Национална Савска ruta
- Рута 7 - Национална Колубарско-таковска ruta
- Рута 7 - Национална Западноморавска ruta
- Рута 9 - Национална Ибарска ruta
- Рута 10 - Национална Златиборска ruta
- Рута 11 - Национална Дринска ruta
- Рута 12 - Национална Нишавска ruta

Најстарија бициклистичка спортска манифестија је Бициклистичка трка кроз Србију, која је први пут одржана 1939. године.

Београд Инфраструктура, активизам и манифестије

Београд је највеће чвориште бициклистичких коридора у Србији и кроз њега пролазе ЕуроВело 6 и 11 и националне трасе Дунавска, Тиска, Савска, Моравска и Шумадијска. ЕуроВело 6 води Прегревицом кроз Земун, прати обалу Дунава, прелази Саву преко Бранковог моста и преко Теразија и Вуковог споменика наставља ка Панчевачком мосту.

Праva планска бициклистичка стаза у Београду изграђена је дук обала Дунава и Саве, од Дорђеве до Аде Циганлије, на коју се касније надовезао систем стаза на Ади Циганлији, који се користи за рекреативне сврхе. Нови Београд је добро покривен мрежом бициклистичких стаза. "Стари" града су са друге стране, веома небезбедни за вожњу и са неразвијеном инфраструктуром.

У Београду постоји неколико удружења и иницијатива за развој и промоцију бициклизма у граду, без обзира што милионска метропола Београд, није пријатељски град за бициклизам.

Паркирај и бициклирај је услуга ЈКП "Паркинг сервис" из Београда, која даје могућност да вазчи приликом стандардне услуге паркирања преузме на коришћење електрични бициклом по редовној ценi паркирања.
www.parking-servis.co.rs/parkiraj_i_biciklira

Друштво љубитеља бицилизма - Југо циклинг кампања делује од децембра 1998. године. Удружење је члан европских и светских бициклистичких удружења, European Cyclists' Federation (ECF), асоцијације 70 европских удружења из 40 земаља и World Cafrree Network (WCN), мреже 50 невладиних организација из 25 земаља. Југоскилиј кампања координише Европску недељу мобилности у Србији и организује "Bike Fest", иницијала је грађу бакја лифта на Бранковом мосту и планира развој бициклистичких коридора у Београду и Србији. Друштво броји око 500 чланова.
www.bicikl.info

Блогови "Бајсологија" и "Беоциклизација" окупљају на интернету све заљубљенике у бицилизму.
www.bajsologija.rs, www.bck.rs

Београд Велоград је међународни фестивал бицилизма који укључује и повезује различите актере: грађане, јавне установе, доносиоце одлука, активисте, компаније, политичке структуре и цивилни сектор. Фестивал се састоји из три дела (конференције, пословних сусрета и фестивала), а главни догађај је вожња "Orange Bike Ride".
www.beogradvelograd.com

Туристичке вожње бициклом кроз Београд, са посетом знаменитостима, организују се кроз програм iBike Belgrade.
www.ibikebelgrade.com/bicycle-tours-in-belgrade-serbia

Критична маса је заједничка бициклистичка вожња у великом броју градова света, да би се скренула пажња на проблеме бициклиста у саобраћају, коју ју априла 2011. иницирали Макс Сагилер и Југо циклинг кампања. У Београду се одржава једном месечно, са Трга Републике. Активности организују удружење грађана "Улице за бициклисте".
www.uzb.rs

EUROVELO
THE EUROPEAN CYCLE ROUTE NETWORK

Европска бициклистичка ruta ЕуроВело 6 Национална бициклистичка Дунавска ruta

Европска бициклистичка ruta ЕуроВело 6 спаја Атлантски океан и Црно море у правцу запад-исток и пролази кроз Србију пратећи ток Дунава, па се зове и Дунавска бициклистичка ruta (Donauradweg). Траса европског коридора ЕуроВело 6 се поклапа са Националном бициклистичком Дунавском трасом. У Србији улази из Мађарске код Бачког Брега, пролази кроз Сомбор, Нови Сад, Београд, Панчево, Беодранску клисуру и Неготин, одакле наставља ка истоку кроз територију Бугарске. Дужина трасе у Србији је 1040 километара, од којих главна траса има 668, док алтернативни правци 370 km. Већина главне трасе је асфалтирана, али неки делови су са земљаном или макадамском подлогом. Међутим, ти делови пролазе кроз природне амбијенте, где бициклисти немају додира са аутомобилима и камионима. Алтернативни правци су са асфалтном подлогом, али се пружају по фреквентним друмским саобраћајницама, што смањује безбедност бициклиста.

Цела траса је добро обележена, као део пројекта "Donauradweg", којег је покренула Немачка владина агенција за техничку сарадњу GTZ. Постављено је око 950 табли. Путокази и сигнализација на рутама су усклађени са сигнализацијом у другим државама које су на траси руте. Поред овога, штампане су мапе, туристички водичи за бициклисте и постављена интернет страница на српском, енглеском и немачком језику. Ово је једини рута ЕуроВело система у Србији која задовољава основне стандарде за адекватан бициклистички саобраћај.

ЕуроВело 6 пролази кроз Београд и Нови Сад, два града са највећим бројем локалних корисника бициклистичких стаза. Оба града су велики туристички центри. Корисник трасе може посетити неки од мањих историјских градова (Сомбор, Сремске Карловце, Земун, Неготин), импресивне твђаве на Дунаву (Петроварадинску, Београдску, Смедеревску и Голубачку), националне паркове Фрушка гора и Ђердап и већи број резервата и паркова природе.

EUROVELO
THE EUROPEAN CYCLE ROUTE NETWORK

Европска бициклистичка ruta ЕуроВело 11 Национална бициклистичка Тиска ruta Национална бициклистичка Моравска ruta

Европски бициклистички коридор ЕуроВело 11 правцем север-југ повезује Балтичко и Егејско море. На делу кроз Србију пружа се паралелно са путним правцем Е75 и токовима река Тисе, Дунава, Велике Мораве и Јужне Мораве, тако да је европски бициклистички коридор број 11 истовремено и национални Тиски и Моравски коридор.

Траса пролази кроз подручје са густом мрежом градова мале и средње величине, који имају развијену традицију бицилизма, као основног превозног средства, због повољне конфигурације терена, ширине улица и релативно мале величине насеља. Дуж Тисе се ређају Канјика, Нови Кнежевац, Сента, Ада, Бечеј, Зрењанин на Бегеју, Панчево на Тамишу. Траса пролази кроз Београд, а даље повезује велике индустријске центре дуж долине Мораве, Сmederevo, Пожаревац, Јагодину, Параћин, Ниш, Лесковац и Врање.

Дуж трасе овог коридора се налазе споменици културе античких, средњовековних, османских и барокних стилова уметности и градње, у окружењу равничарски, брдских или планинских предела.

Деоница ЕуроВело 11 кроз Србију је уцртана на европској мапи бициклистичких коридора, али није прецизирана тачна траса проласка кроз Србију. Циљ је да прође кроз што већи број насељених места и да буде што ближа водотоцима река Тисе, Бегеја, Тамиша, Дунава и Мораве. Постоји могућност да се ураде паралелни правци, ако су обе обале реке подједнако атрактивне и безбедне за бицилизам.

EUROVELO
THE EUROPEAN CYCLE ROUTE NETWORK

Европска бициклистичка ruta ЕуроВело 13 (Рута Гвоздене завесе - Iron Curtain Trail)

Траса европског коридора ЕуроВело 13 се пружа линијом некадашње Гвоздене завесе (ICT - Iron Curtain Trail), која је током Хладног рата раздвајала два супротстављена војна и политичка савеза. Улога стазе данас је да повезује све народе некада подељене Европе и да нагласи јединствени европски идентитет. Такође, ЕуроВело 13 пролази кроз делове Европе који су слабо насељени и у где је мало улагано у развој инфраструктуре, па су то добрим делом нетакнути природни предели у којима бициклисти имају осећај авантуре у природи.

Траса кроз Србију прати границу са Мађарском, Румунијом и Бугарском, прелазећи из једне државе у другу. Приближавање Србије Европској унији ће знатно олакшати ово прелажење границе из једне државе у другу. Од већих градова, траса пролази кроз Суботицу, Кикинду, Вршац, Кладово, Неготин, Зајечар, Књажевац и Пирот. На делу Ђерданске клисуре траса ЕуроВело 13 се поклапа са трасом ЕуроВело 6.

Траса ове рute кроз Србију је недавно дефинисана. Највеће туристичке вредности дуж трасе су подручја заштићених природних добара (Палићко и Лудашко језеро, Вршачке планине, национални парк Ђердан, парк природе Стара планина) и вредна археолошка налазишта праисторије (Хидовар, Дулјаја, Лепенски вир) и античког Рима (Tabula Traiana, Diana, Felix Romuliana, Timacum minus). Значајне су и етнолошке вредности, у областима винских регија (Суботица, Вршац, Неготин, Књажевац).

Националне бициклистичке руте према Просторном плану Републике Србије и Просторном плану АП Војводине

Република Србија је уредила питање главних бициклистичких коридора, кроз просторне планске документе, од којих су основни Просторни план Републике Србије 2010-2020, којег је урадила РАПП - Републичка агенција за просторно планирање (www.rapp.gov.rs) и Регионални просторни план АП Војводине до 2020. којег је спровео Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, са партнеријама (www.zavurbvo.co.rs/images/planovi/grrrprv).

Упоредна анализа оба документа међусобно, као и однос према трасама ЕуроВело, говоре да предложене трасе нису у потпуности сагласју. Просторни план Србије трасира главне бициклистичке коридоре по главним путним правцима у држави, тиме пратећи главне друмске коридоре. Изузетак је траса кроз Шумадију, ка Нишу и Западној Србији, која води мање оптерећеним путевима кроз сликовите пределе, али са рельефним потешкоћама. Не постоји сегрегација траса на више нивоа, све се третирају једнако. Све трасе воде асфалтним путевима. Просторни план АП Војводине дели бициклистичке стазе на европске, националне и регионалне и трасира их углавном по насељима, дуж обала река, или гребеном Фрушка горе до значајних културних споменика. Према овом плану, критеријум је била безбедност и пролазак кроз сликовите природне пределе, док је недостатак концепта у малој заступљености квалитетном тврdom подлогом (асфалтом, бетоном и сл). Траса долином Дунава се потпуно поклапа са трасом ЕуроВело 6.

Националне бициклистичке руте - предлог пројекта Цикло-туристичке мреже у Србији

Основна подела бициклистичких коридора у Србији је на три нивоа. На највишем нивоу су европски коридори, дефинисани кроз пројекат ЕуроВело. Кроз Србију пролази три европска бициклистичка коридора.

На националном нивоу се успостављају националне бициклистичке руте. Критеријуми за трасирање ових стаза су равномерна распоређеност по територији Србије, трасирање дуж мање фреквентних путева колико је то могуће, трасирање дуж асфалтних путева који немају већи препрека у рельефу и повезивање најзначајнијих туристичких одредишта, заштићених природних добара и споменика културе и просторних целина. Због тога трасе националних коридора пролазе углавном долинама река, које немају великих нивелационих одступања и дук којих су лоцирани највећи градови и туристички локалитети. Националне бициклистичке руте су назване по рекама чији ток прате, или областима кроз које пролазе. Највеће чвориште националних ruta је Београд.

На трећем нивоу се налазе трасе значајне за одређени округ или регион. Ова мрежа ће временом постати веома разграната, јер ће корисници бити локално становништво. Добар пример оваквог типа трасе је недавно дефинисана Сремска ruta, коју су поставиле институције Сремског округа, Сремска привредна комора, Град Сремска Митровица и Општина Шид.

Један од наредних задатака у развоју Цикло туристичке мреже Србије је рангирање туристично-угоститељских објеката прилагођених бициклистима (cycle friendly accommodation). Циљ је да се поставе критеријуми по којима би се објекти који служе бициклистима опремили неопходним садржајима (паркинзи, сервиси за синтетичне оправке, информативни пунктovi). Објекти би били евидентирани и обележени посебним знаком који би био препознатљив за све будуће кориснике цикло мреже.

Европска бициклистичка ruta ЕуроВело 6 Национална бициклистичка Дунавска ruta од Бачког Брега до Београда

EUROVELO
THE EUROPEAN CYCLE ROUTE NETWORK

ТРАСЕ ЕУРОВЕЛО КОРИДОРА И ПРЕДЛОЖЕНИ НАЦИОНАЛНИ КОРИДОРИ
ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ АЛ ВОЈВОДИНЕ

Нови Сад је други град у држави по значају и броју становника са веома развијеном инфраструктуром за бициклисте, али и значајним активизмом јавних градских и приватних иницијатива и формалних и неформалних удружења. Међу њима се истичу акције Критичне масе, Новосадске бициклистичке иницијативе, НС Бициград, Bike Friendly Novi Sad, итд.

NS BIKE је атрактивна акција за грађане и туристе у Новом Саду, који могу да изнајме бицикл по привлачнијој цени. Акција „Вратимо Нови Сад бициклистима“ покренута је 2009. године са циљем да се промовише бицикл као превозно средство чијом масовнијом употребом би се доприносило смањивању загађења и саобраћајних гувки.

Как подршку бициклистичкој инфраструктури, ЈКП „Паркинг сервис“ је изградио и уредио безбедна паркиралишта за бицикле, са преко 500 паркинг места на више локација у граду. Бицикли могу да се изнајмују на десет локација. Предвиђено је да корисник изнајми бицикл, превезе се до жељеног одредишта и затим бицикл раздужи на најближој станици.

Петроварадинска тврђава

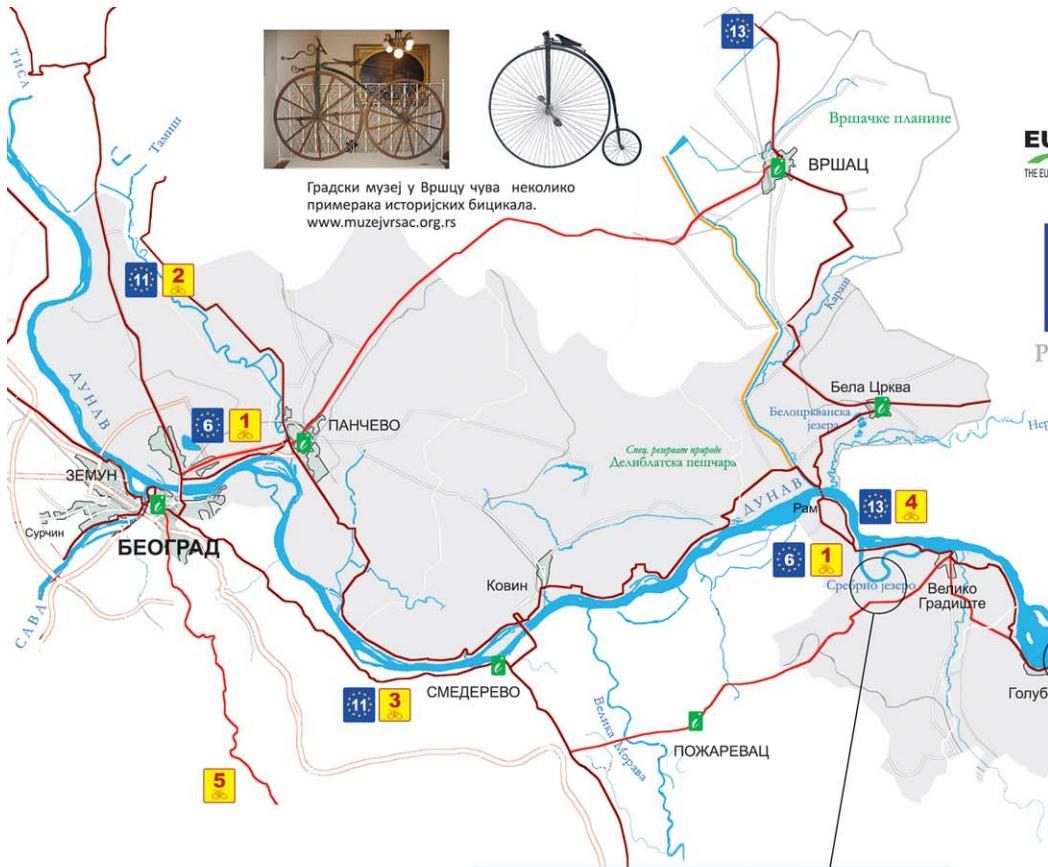

Прво одмориште за бициклисте на ЕуроВело 6 коридору је отворено у Бешки у лето 2014. Одмориште је снабдевено потребном инфраструктуром за одмор, сервис и туристичко информисање бициклиста који су на пропутовању кроз Србију.
www.indjija-tourism.com

Национални парк "Фрушка гора" је посебним актом регулисао вожњу бицикала у оквиру заштићеног подручја. У Парку нема уређених стаза за рекреативце, већ су стазе прилагођене само за маунтин бајкове. Неки делови парка су затворени за јавност, неки су делови приватних имања, тако да вожња по тим деловима захтева тражење дозволе.

<http://www.nprfruskogora.co.rs/turizam/biciklizam>

Градски музеј у Вршцу чува неколико примерака историјских бицикала.
www.muzejvrsac.org.rs

Бердапска клисура је једна од најлепших деоница за вожњу бицикла на читавом току Дунава. Бердап је природна пробојница, којом је Дунав пробио Карпатски масив на свом путу ка Црном мору. То је јединствена комбинација природних лепота, заштићених у оквиру Националног парка Бердап у Србији и Парка природе Portile de Fier у Румунији, културне баштине практоријских, античких, средњовековних и оријенталних слојева и хидро-техничких решења, у оквиру електроенергетског и пловидбеног система Ђердан.

Кроз Бердапску клисуру пролазе коридори ЕуроВело 6 и ЕуроВело 13.

Између Великог Градишта и Сребрног језера уређена је пешачко-бициклистичка стаза поред Дунава, у дужини од 2,7 km.

www.srebrnojezero.com

Бициклистичке стазе дуж уређених обала Дунава постоје још и у Голупцу, Донјем Милановцу и Кладову.

Европска бициклистичка ruta ЕуроВело 6 Национална бициклистичка Дунавска ruta од Београда до Неготина

ТРАСЕ ЕУРОВЕЛО КОРИДОРА И ПРЕДЛОЖЕНИ НАЦИОНАЛНИ КОРИДОРИ
ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ АП ВОЈВОДИНЕ

РУМУНИЈА

Голубачка тврђава
Голубац

ДЈЕРДАП

НАЦИОНАЛНИ ПАРК

СЕРБИЈА

Трајанова табла

Хаджакеа воденица

Велики Казан
Мам Штраби
Луди Казан
Челани Штраби

Текија

Кладово

Кладово

РУМУНИЈА

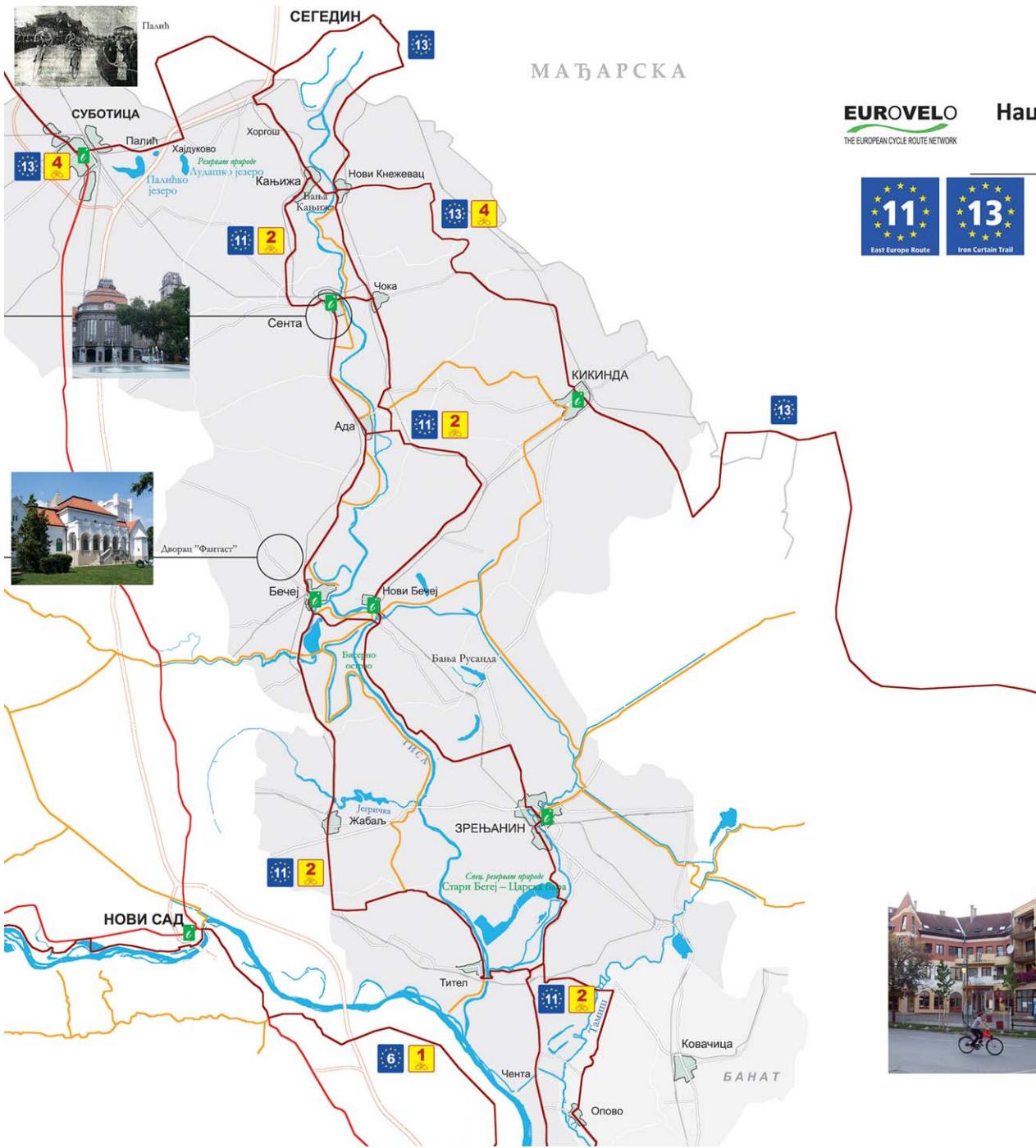
Рекреативни бициклистички клуб "Неготин"
организује неготинску Бициклијаду, бави се
едукацијом бициклиста и развија свест о значају
рекреативног бављења бицилизмом.
[www.rbk-negotin.net](http://rbk-negotin.net)

БУГАРСКА

Бугарска

EUROVELO
THE EUROPEAN CYCLE ROUTE NETWORK

Европске бициклистичке руте ЕуроВело 11 и ЕуроВело 13 Национална бициклистичка Тиска ruta

ТРАСЕ ЕУРОВЕЛО КОРИДОРА И ПРЕДЛОЖЕНИ НАЦИОНАЛНИ КОРИДОРИ
ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ АП ВОЈВОДИНЕ

Тиска национална ruta и траса ЕуроВело 11 спајају мађарску границу и северне и централне делове Војводине са Београдом. Траса пролази кроз мирне градове на обали Тисе и Бејеја, у којима је развијена култура свакодневног бициклистичког саобраћаја (Кањику, Нови Кнежевац, Сенту, Аду, Бечеј, Нови Бечеј, Зрењанин). Обе обале Тисе су погодне за возњу и предложене су две паралелне трасе овог коридора.

У Суботици се може изнајмити градски бицикл, у оквиру иницијативе Градске управе "Su Bike". Пунктови за преузимање и давање бицикала су у центру града код Отвореног универзитета, код Дудове шуме, код базена на Прозивци и на Палићу код Мале гостионе.
www.suparking.rs

Градски музеј у Суботици чува неколико примерака историјских бицикала.
www.gradskimuzej.subotica.rs

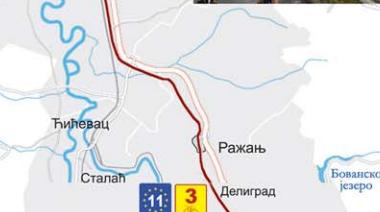

subike

Европске бициклистичке руте
ЕуроВело 11 и ЕуроВело 13
Националне бициклистичке руте
Моравска и Рута Гвоздене завесе

ТРАСЕ ЕУРОВЕЛО КОРИДОРА И ПРЕДЛОЖЕНИ НАЦИОНАЛНИ КОРИДОР ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ АП ВОЈВОДИНЕ

БУГАРСКА

Белоградчик

EUROVELO
THE EUROPEAN CYCLE ROUTE NETWORK

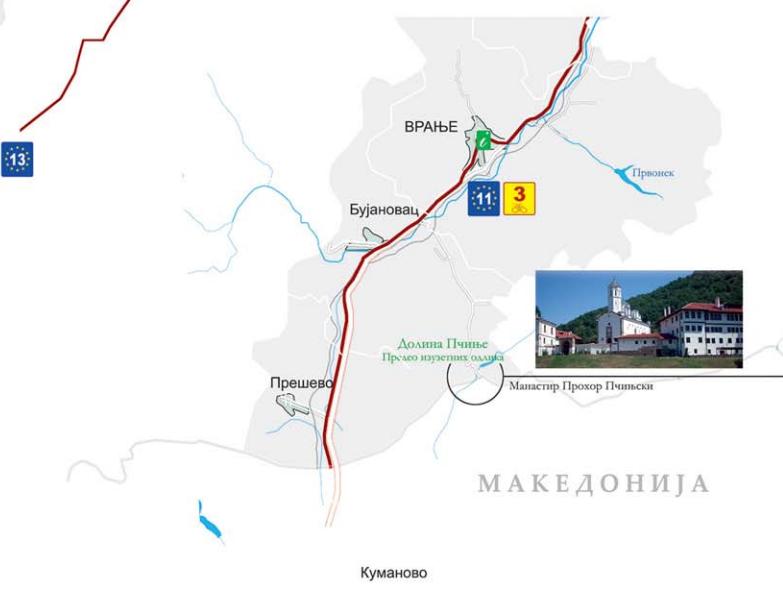
Европске бициклистичке руте ЕуроВело 11 и ЕуроВело 13 Националне бициклистичке руте Моравска, Нишавска и Рута Гвоздене завесе

ТРАСЕ ЕУРОВЕЛО КОРИДОРА И ПРЕДЛОЖЕНИ НАЦИОНАЛНИ КОРИДОРИ
ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БУГАРСКА

МАКЕДОНИЈА

Куманово

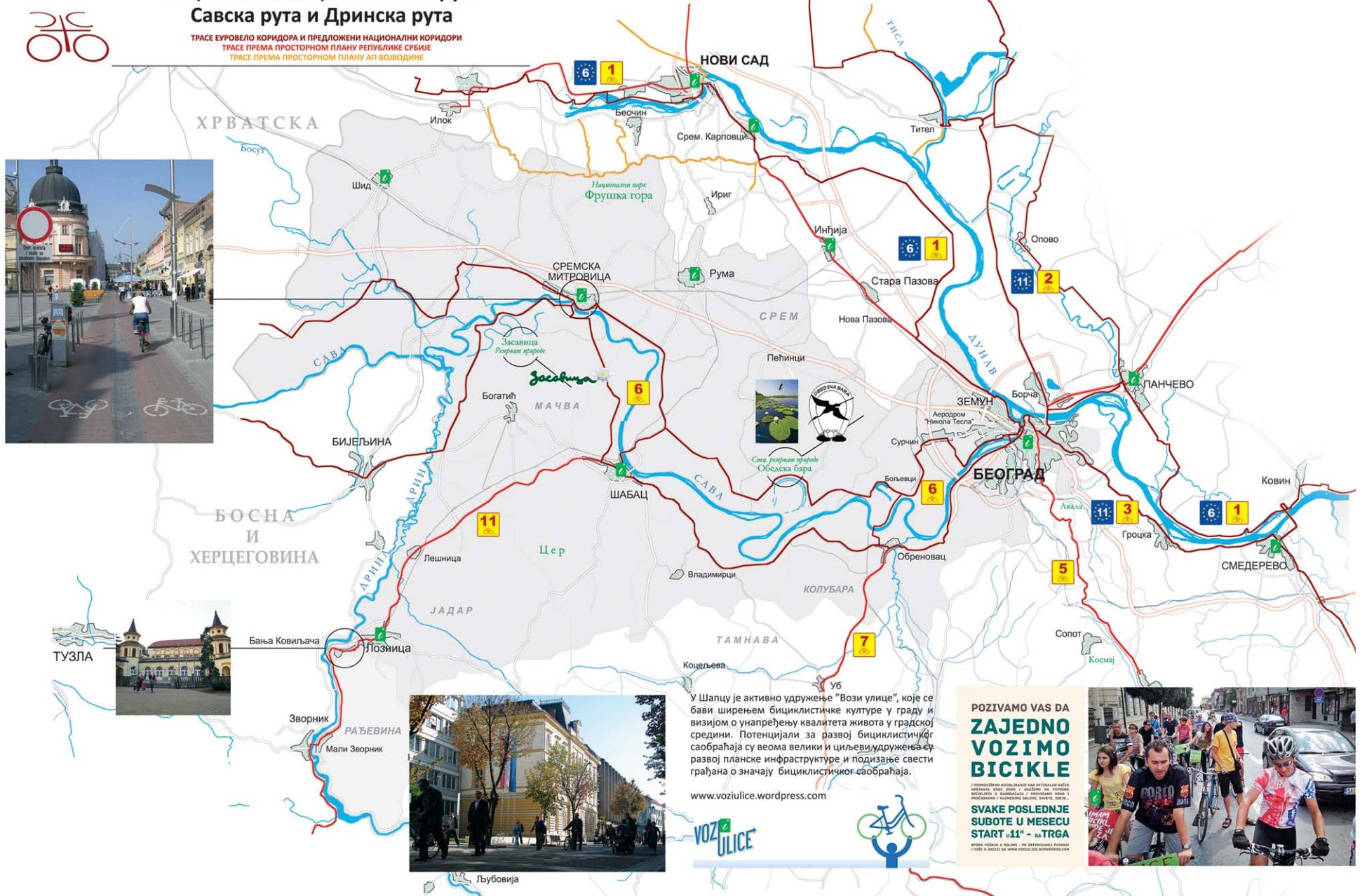
У Нишу је активно удрженоје Нишка саобраћајна унија, која организује акцију "Бициклом на посао", у склопу обележавања манифестације Дан без аутомобила. Сваког септембра се позиву одазове око 400 бициклиста, који прођу трасом од центра града до Броја Брода.
www.niskasb.unija.rs

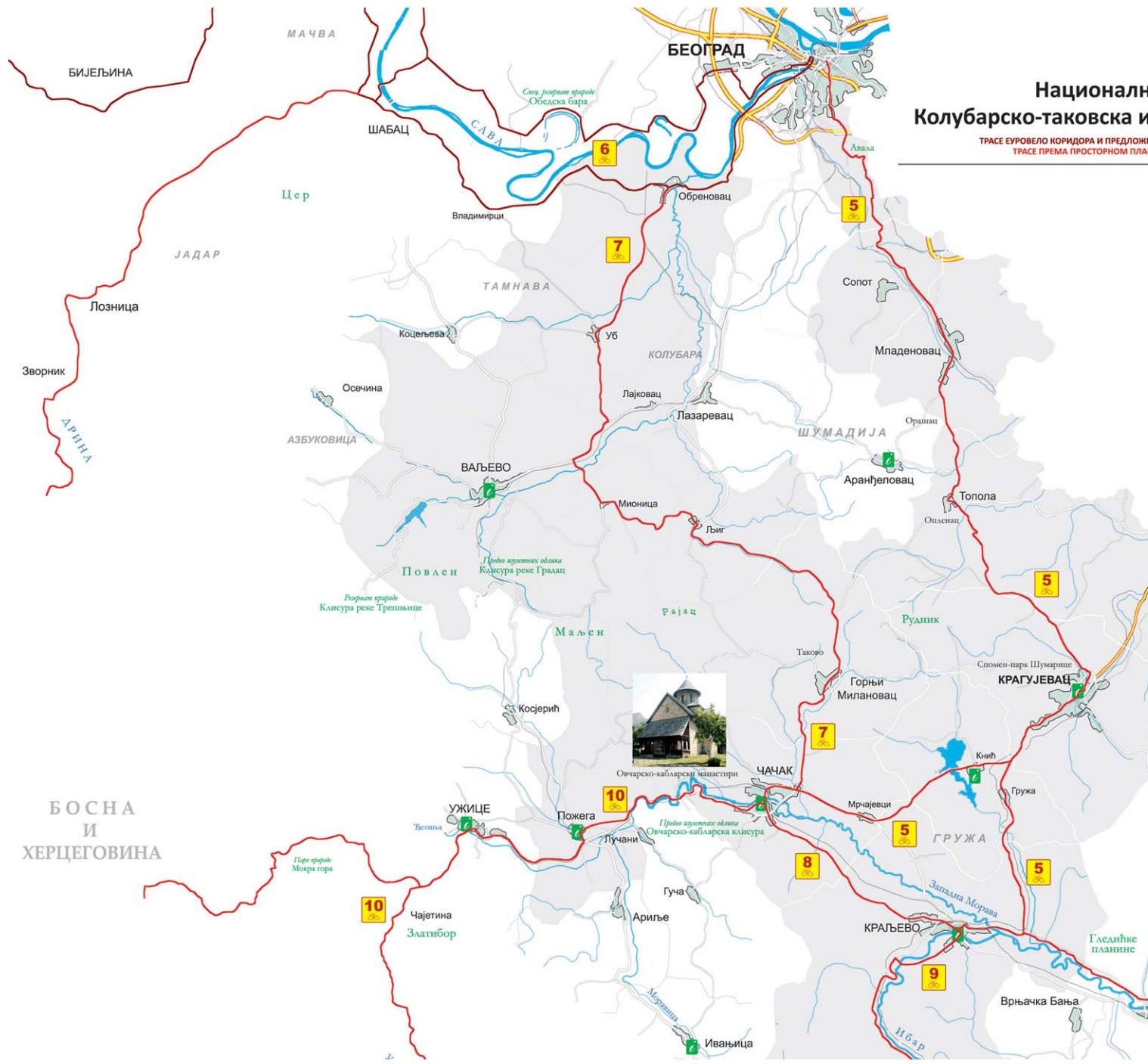

Националне бициклистичке руте Савска ruta и Дринска ruta

ТРАСЕ ЕУРОВЕЛО КОРИДОРА И ПРЕДЛОЖЕНИ НАЦИОНАЛНИ КОРИДОРИ
ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ АП ВОЈВОДИНЕ

Националне руте Колубарско-таковска и Шумадијска ruta

ТРАСЕ ЕУРОВЕЛО КОРИДОРА И ПРЕДЛОЖЕНИ НАЦИОНАЛНИ КОРИДОРИ
ТРАСЕ ПРЕМА ПРОСТОРНОМ ПЛАНУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

У Ваљеву је активно удружење Green bike, које организује излете по околини Ваљева
www.greenbikevaljevo.org

Сваког септембра се организује чачанска "Бициклијада" на релацији Чачак-Коштунићи, која окупља око 150 учесника, уз обезбеђену полицијску и медицинску пратњу и пригодан програм у Коштунићима. Организатори су неформална омладинска група "Бициклом до здравља", Бициклистички клуб Борац из Чачка и Културни центар Лифт.

У Ужицу је активно Бициклистичко удружење „CicloN“, које спроводи пројекат планирања и означавања бициклистичких ruta на подручју туристичке регије Западне Србије.
ciklon.uzice.net

Цикло-туристичка мрежа у Србији

Хвала на пажњи

Пројекат Цикло-туристичка мрежа Србије подржало је
Министарство промета, туризма и телекомуникација Републике Србије

Београд, октобар 2014.

